

commissie voor de milieueffectrapportage

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke
Ordening en Milieubeheer
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

uw kenmerk
DGM/B/BMB Mbb 2000097181

uw brief
15 augustus 2000

ons kenmerk
1116-10/Br/eh

onderwerp
Toetsingsadvies Recovering a Deep Ice
Core in Dronning Maud Land, Antarctica

doorkiesnummer
(030) 234 76 21

Utrecht,
11 september 2000

Geachte minister,

Met bovengenoemde brief verzocht u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r) een toetsingsadvies uit te brengen over de Draft Comprehensive Environmental Impact Evaluation (CEE) for Recovering a Deep Ice Core in Dronning Maud Land, Antarctica. Ik bied u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie heeft de draft CEE in eerste instantie getoetst aan het gevraagde in artikel 3 van Bijlage I van het Protocol betreffende milieubescherming bij het Verdrag inzake Antarctica, waarin wordt omschreven waaraan een 'Omvattende milieuevaluatie' moet voldoen. Vervolgens heeft de Commissie beoordeeld of de draft CEE naar haar mening voldoende informatie bevat om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming.

De CEE voldoet aan het gevraagde in artikel 3 van bijlage I van het Protocol. De Commissie is van mening dat de draft CEE **voldoende informatie** bevat om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. De werkgroep heeft wel een aantal aanbevelingen voor de definitieve CEE.

Nut en noodzaak

De noodzaak in verband met het wetenschappelijk belang van de boring en het feit dat deze op Antarctica uitgevoerd móet worden, zou meer uitgewerkt kunnen worden, gezien de gevoeligheid van het gebied.

De nut en noodzaak discussie wordt in Nederland bij activiteiten in dergelijke gevoelige gebieden in een MER gevoerd op grond van de beschermingsformules in het Structuurschema groene ruimte en op grond van Europese regelgeving (de Habitat- en Vogelrichtlijn). Hierin worden de volgende stappen onderscheiden:

1. vindt er 'wezenlijke' aantasting plaats;
2. zo ja, zijn er alternatieven die geen aantasting veroorzaken;

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800
Utrecht

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
website www.eia.nl
e-mail mer@eia.nl

3. bij afwezigheid van dergelijke alternatieven: bestaat er een maatschappelijke noodzaak voor het uitvoeren van de activiteit;
4. indien de activiteit maatschappelijk noodzakelijk is: compenseren van natuurwaarden die worden aangetast.

De Commissie beveelt aan in de definitieve CEE het nut en de noodzaak van de voorgenomen activiteit te beschrijven aan de hand van dit stappenschema. Dit lijkt ook opportuun te zijn in verband met het feit dat het een Europees initiatief betreft.

Onderbouwing effecten

Het verdient aanbeveling in de definitieve CEE meer onderbouwend cijfermateriaal op te nemen, bij de bespreking van de verschillende milieueffecten. De ervaringen die zijn opgedaan bij de reeds uitgevoerde Dome Concordia boring en de pre-site surveys die sinds 1996 in het gebied zijn uitgevoerd, zouden hiervoor als basis kunnen dienen. Hierbij kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt worden van de evaluaties van de verschillende activiteiten.

Boorvloeistofverliezen

Op grond van de informatie in het MER lijkt zo'n 40% van de boorvloeistof ongecontroleerd in de firn-laag te verdwijnen¹. Als deze conclusie correct is, en niet een gevolg van onjuist cijfermateriaal, roept dit de vraag op of de afsluiting niet verbeterd kan worden. In § 3.6.1.1 wordt niet vermeld wat de "constructional measures at the bottom end of the casing" precies inhouden. Gezien de omvang van de lekkage lijkt dit een belangrijk aspect, dat in de definitieve CEE nadere toelichting verdient.

Vervanging boorvloeistof door 'silicone oils'

Na afloop van het boren wordt de boorvloeistof in het boorgat achtergelaten, zodat het open blijft om in de toekomst metingen mogelijk te maken. De gebruikte boorvloeistof is zeer milieuvriendelijk, maar tijdens het boren zelf bestaat er geen reëel alternatief voor. De Commissie beveelt aan in de definitieve CEE te beschrijven of wél het mogelijk is om ná het boren van de totale diepte de boorvloeistof te vervangen door de veel milieuvriendelijkere 'silicone oils', zoals genoemd in § 3.6.2.2.1²

Afvalwater

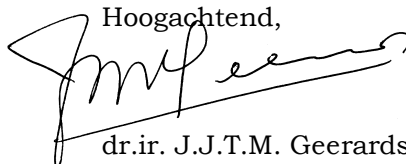
Uit de draft CEE blijkt dat het afvalwater (riool- en keukenwater) via een kunststof pijp in het ijs gebracht wordt. Dit is echter zeer globaal beschreven. Het is aan te raden de wijze waarop men met het afvalwater omgaat meer gedetailleerd te beschrijven. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de diepte van de putten waarop geloosd wordt en een beschrijving van de eventuele zuivering alvorens te lozen en verwijdering van het zuiveringsslib.

¹ De vloeistofverliezen bestaan uit 5-8% t.g.v. verdamping bij het centrifugeren van het boorgruis en uit "indeterminable losses" bij de conductorschoen. Op grond van informatie in de draft CEE blijkt dat de verdampingsverliezen gedurende de gehele operatie in de orde van hooguit 1 m³ liggen. Uit ervaring met andere ijsboringen blijkt de totaal gebruikte hoeveelheid boorvloeistof 22.5 liter per meter boorgat te bedragen. De inhoud van het boorgat is echter maar 13.3 l/m. D.w.z. dat 9.2 l/m, ofwel 25.3 m³ (bij 2750 m diepte) verloren gaat. Hiervan is max. 1 m³ t.g.v. verdamping en de rest blijkbaar t.g.v. "indeterminable losses" bij de conductor. Dus zo'n 40 % van de totaal benodigde 61.6 m³ verdwijnt ongecontroleerd in de firn-laag via een onvolledige afsluiting van het tophole door de glas-fibre conductor.

² Uit hetgeen wordt opgemerkt onder § 3.6.2.2.2 blijkt dat het technisch in ieder geval mogelijk is om boorvloeistof tot halverwege het boorgat door een andere vloeistof te vervangen.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt ook in dat de Commissie graag de definitieve CEE krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

dr.ir. J.J.T.M. Geerards
voorzitter van de werkgroep toetsing van de Draft
Comprehensive Environmental Impact Evaluation
Recovering a Deep Ice Core in Dronning Maud
Land, Antarctica